

A bol nejaký muž z Ramataim-cofíma, s vrchu Efraimovho, ktorému bolo meno Elkána, syn Jerocháma, syna Elihu-va, syna Tochu-va, syna Cúfovho, Efraťan. Ten mal dve ženy; jednej bolo meno Anna, a meno druhej bolo Peninna. ... 1. Samuelova 1:1–18

Máte radi príbehy? Ak áno, tak si pri čítaní Biblie pridáte na svoje. Lebo Biblia je kniha plná príbehov, skutočných príbehov zo života. Lepšie povedané, Biblia je jeden veľký Boží príbeh. Príbeh spásy, ktorý začína stvoreným človekom v Raji, pokračuje strateným človekom ďaleko od Raja a končí zachráneným, vykúpeným človekom v obnovenom Raji. A potom je tu množstvo malých ľudských príbehov, ktoré Pán Boh zakomponoval do svojho veľkého príbehu spásy.

Jeden z takýchto príbehov je zapísaný na začiatku 1. Samuelovej. Bez nejakého dlhého úvodu nás pisateľ vovádza do príbehu ženy menom Anna. Je to rodinný príbeh plný vášní, emócií, zápasu, slz, ale nakoniec i radosti. V prvom rade je to však Boží príbeh, pretože tento súkromný rodinný príbeh je súčasťou Božieho príbehu spásy. Boh si tu pripravuje príchod muža, ktorý sa stane jednou z najväčších postáv Starej Zmluvy. Muža, ktorý zohrá veľmi dôležitú úlohu v dejinách Božieho ľudu. Vymodlený Samuel pripraví pôdu pre vznik Izraelského kráľovstva.

Ako to všetko začína? Čím začína Božie dielo v 1. knihe Samuelovej? Začína nenápadne v jednej malej dedinke, v bezvýznamnej rodine, ktorá žila v pohorí Efraim. Božie začiatky sú často nenápadné. Mnohé veľké veci v dejinách začali nenápadne, v skrytosti. Tak, ako začala aj najväčšia udalosť ľudských dejín – príchod Ježiša Krista. Tento príbeh však ukazuje, že Božie dielo nezačína len nenápadne, v skrytosti, ale začína aj v situácii úplnej ľudskej bezmocnosti. Božie dielo v 1. Samuelovej začína bolesťou jednej ženy, ktorá je neplodná. Lenže Boh má záľubu začať tam, kde sú už všetci na konci. Pretože Božie dielo je vždy príbehom ľudskej slabosti na jednej strane a príbehom Božej moci na strane druhej. Keď sme my na konci, Boh je len na začiatku. Kde my už končíme v bezmocnosti a v beznádeji, tam Boh ešte len začína. Tak ako v prípade ženy menom Anna.

Jej príbeh je vlastne drámou v troch dejstvách. Opona sa zdvihne a na javisku stojí hlavná

postava tejto drámy. V prvom dejstve vidíme Annu v jej bolesti a trápení. V druhom dejstve vidíme Annu na modlitbe, na kolenách. V treťom dejstve vidíme Annu v požehnaní.

Lenže nás nezaujíma len hlavná postava tejto drámy. Nás zaujíma aj autor tejto drámy. Toho na javisku nevidieť. Ten je skrytý za oponou. Autorom tejto drámy nie je nikto iný než sám Boh. A preto my sa budeme striedavo pozeráť na javisko i za javisko. Na scénu i za scénu. Pred oponu, i za oponu, aby sme videli nielen hlavného aktéra, či postavu tejto drámy – ženu Annu, ale aj autora tejto drámy – Boha.

Prvé dejstvo: Anna v utrpení

Pisateľ tejto knihy nám predstavuje jednu izraelskú rodinu: muža menom Elkána a jeho dve ženy – Annu a Peninnu. Bigamia (dvojženstvo) nebolo v Izraeli bežné, ale nebolo ani zakázané. Izraelské právo to vtedy dovoľovalo. Muž si bral druhú ženu najmä vtedy, keď s prvou ženou nemohol mať deti. To je prípad Anny. Celá jej bolesť je vyjadrená slovami: „ale Anna nemala deti“ (1. Sam 1:2). Byť neplodnou, bezdetnou ženou znamenalo v tej dobe nielen osobné nešťastie, nielen spoločenskú hanbu a potupu, ale najmä duchovnú bolesť, ba priam tragédiu: „Boh mi odoprel svoje požehnanie“. Anninu bolesť ešte znásobuje prítomnosť Peninny, druhej Elkánovej ženy. Pretože Peninna je ako tá žena zo Žalmu 128- je ako plodný vinič vo vnútri domu.

Peninna má veľa detí. I synov i dcéry. Pod jednou strechou tak žijú spolu dve ženy. Deň čo deň a rok čo rok. Neplodná vedľa plodnej, bezdetná vedľa mnohodetnej. Nešťastná žena vedľa šťastnej matky. Nie je toto niekedy aj naša situácia? Aj dnes sedia vedľa seba v zhromaždení utrpení i bezstarostní, plačúci i radujúci sa. Jeden sa trápi pre svoje deti, druhý sa raduje zo svojich detí. Jeden trpí zdravotne, druhý sa teší z dobrého zdravia. Bolesť je ťažká i sama o sebe. Ale keď bolesť stojí vedľa šťastia druhého, tak bolí ešte viac. Navyše Peninne nestačí, že ona má deti a Anna nie. Ona využíva každú príležitosť, každé rodinné stolovanie na to, aby strpčila Anne život. Aby sa jej vysmievala a ponižovala ju za jej neplodnosť.

Pán Boh stvoril ženu na to, aby obväzovala rany a pomáhala druhým v nešťastí. Ale tu vidíme ženu, ktorá má záľubu v tom, že druhému ranu jatrí a sype do nej soľ. Aj takúto podobu má ľudská zloba. Kde je ľarcha, ešte prikladáme a kde je rana, ešte ju jatríme. Keď niekto vedľa nás trpí, aj nám hrozí, že ho ešte viac zdeptáme namiesto toho, aby sme ho podopreli.

Zatiaľ čo Peninna jatrí Anninu bolesť, Elkána, jej muž, sa snaží mierniť Anninu bolesť. Anna síce nemá mužove deti, ale má mužovu lásku. Lásku, ktorá je štedrá, pretože v piatom verši čítame, že jej dával dvojnásobný diel. Lásku, ktorá je nežná, pretože v ôsmom verši čítame o tom, ako sa jej nežne prihovára: „Anna, prečo plačeš, prečo neješ? Prečo je smutné tvoje srdce?“ Jemu nie je ľahostajné, že žena vedľa neho trpí. Pre ženu je vždy veľkou pomocou, keď môže nájsť oporu v mužovi, ktorý jej pomáha niesť jej bolesť a trápenie. Ale žiaľ že aj medzi veriacimi ženami je dosť takých, ktoré nezakúsili veľa lásky a nežnosti od svojich mužov.

Elkánova láska má však jeden vážny nedostatok. On síce miluje svoju ženu, ale on nechápe svoju ženu. On vôbec nerozumie jej bolesti. Počúvajte, čo jej on hovorí: „Či nie som ti ja lepší ako desať synov?“ On deti s Annou už nepotrebuje. On má dosť detí s Peninnou. A preto sa na Anninu bolesť pozerá z tej typicky mužskej perspektívy: „Však máš mňa! Tak čo viac chceš?“ Keby jej povedal: „Anna, ty pre mňa znamenáš viac ako desať synov“, prejavil by tým oveľa väčšie pochopenie.

Anna tak napriek mužovej láske ostáva vo svojej bolesti osamotená, lebo je nepochopená. Ani ten najbližší ju nechápe. A to je niekedy údel mnohých žien. Majú síce nežných mužov, milujúcich mužov, ale pritom nechápavých mužov. Mužov, ktorí svojim ženám nerozumejú. A predsa je tu niekto, kto nám rozumie a to dokonale. Ale o tom neskôr.

Takže na konci prvého dejstva vidíme uplakanú, nepochopenú, utrápenú ženu. Aj dnes sú mnohí, ktorí trpia pre rôzne príčiny. Môže to súvisieť s ich zdravím, s ich rodinou, s ich vzťahmi, s ich životným zranením, s ich životným sklamaním. O niektorých z týchto trpiacich vieme, o niektorých vie len Boh. Ale ak si jedným z nich, z tých utrápených, ubolených Božích detí, tak vedz, že nie si sám. Si v spoločenstve trpiacich, do ktorého kedysi patrila i Anna. A do ktorého patril i Muž bolesti- Kristus.

Ale skôr ako opona padne a skončí prvé dejstvo tejto drámy, pozrime sa ešte na chvíľu za oponu. Tam totiž vidíme autora tejto drámy. Čo o ňom čítame? V závere 5. verša čítame, že to bol Hospodin, ktorý zavrel jej život. A ešte raz na konci 6. verša: „Hospodin zavrel jej život“. Ťažké slová, veľmi ťažké. Annina neplodnosť i celá bolesť, ktorá z toho vyplýva, je tu pripísaná Bohu. Boh ako autor Anninej bolesti. Ťažké slová. Rád by som vám povedal, že s vašou bolesťou Boh nemá nič spoločné. Áno, je aj bolesť, za ktorú nesieme zodpovednosť my sami. Ale tu vidíme, že je i bolesť, ktorej autorom je sám Boh. A my sa pýtame, prečo?

Prečo Boh posiela bolesť i do nášho života? Vari nie je Boží plán pre nás, aby sme boli vždy a stále šťastní ? Nie, nie je. Boží plán pre nás je, aby sme boli svätí. Nie šťastní, ale svätí! A bolesť je ten nepríjemný, ale prepotrebný nástroj v Božích rukách, ako dláto a kladivo v rukách sochára, ktorým nás Boh opracúva. My nerozumíme, prečo Boh posiela do života i bolesť. Jedno je však isté: On ju neposiela preto, že nás nemiluje, ale preto, že nás miluje.

Anna netrpí preto, že Boh ju nemiluje, alebo preto, že ju miluje menej ako Peninnu. Celé tie roky, ktoré držal jej život zavretý, ju miloval. A nemiloval ju menej ako tú druhú. Toto nech nás potešuje. Keď nás Boh aj necháva v utrpení, to neznamená, že nás prestal milovať, alebo že nás opustil. Niektí si však možno pomyslí: keď nás Boh navštevuje i bolesťou práve preto, že nás miluje, nemohol by nás radšej trochu menej milovať? Aby tej bolesti bolo trochu menej? Lenže Boh svoje najväčšie požehnanie spojil s bolesťou a s utrpením. Dôkazom toho je Kristov kríž. To najhodnotnejšie, najpožehnanejšie, to najvzácnejšie v živote človeka sa vždy rodí v bolesti. O tom nakoniec svedčí aj pokračovanie Anninho príbehu. Sledujme druhé dejstvo drámy tejto ženy.

Druhé dejstvo: Anna na modlitbe

Jedného dňa Annin pohár už pretiekol. Stalo sa to počas výročnej slávnosti v chráme. Elkánova rodina prichádza na bohoslužby do chrámu, aby tam obetovala Bohu svoju každoročnú obeť. Súčasťou tejto slávnosti bolo aj rodinné stolovanie. Peninna sedí okolo stola obklopená svojimi deťmi. Anna sedí sama tak ako už celé roky predtým. Peninna si ešte ani teraz neodpustí štipľavé, zraňujúce poznámky na adresu Anny. Ešte aj v prítomnosti milostivého Boha sa človek vie chovať nemilosrdne voči svojmu blížnemu. A Anna už ďalej nevládze. Doteraz si v bolesti uľavovala plačom. Lenže plač môže byť len sebaľútosťou, ktorá bolesť nerieši, ale ju ešte viac prehľbuje. Riešenie začína až vtedy, keď svoju bolesť prinesieme Bohu. A to práve Anna robí. Uteká od stola, uteká od svojej sokyne, ktorá ju trápi, uteká aj od muža, ktorý ju síce miluje, ale ju nechápe a utieka sa k tomu jedinému, ktorý nielen miluje, ale ktorý i dokonale rozumie. Kto je to? Anna ho vo svojej modlitbe oslovuje ako Hospodina zástupov. Tu je Boh, ktorému patria nespočítateľné zástupy nebeských bytostí – anjelov. Tu je Boh, ktorému patria veľké zástupy Jeho ľudu na zemi. Ale je tento Boh zástupov i Bohom jednotlivcov? Nestratím sa ja Bohu so svojou bolesťou a trápením v tom veľkom zástupe? Nie, nestratím.

Annina modlitba je založená práve na tomto presvedčení, že Boh zástupov je i Bohom jednotlivcov. Že ten, ktorý velí obrovským zástupom svojich služobníkov, počuje i volanie jednej ubolenej, bezvýznamnej ženy. Čítame, že bola rozžialenej duše. Čo má robiť Božie dieťa vtedy,

keď je rozžialenej duše? Anna hovorí kňazovi čo robí: „... vylievam svoju dušu pred Hospodinom“ – verš 15. My máme Boha, ktorý nám to dovolí. Ktorý nás k tomu i sám vyzýva vo svojom slove: Vylievajte pred Ním svoje srdce – čítame v jednom žalme.

Anna sa nemodlí nahlas. Modlí sa potichu. Len ústa, pery, sa jej pohybujú. Modlí sa v srdci, ale modlí sa i zo srdca. Čím je naplnené jej srdce? Tým, čím sú naplnené jej ústa. V závere 16. verša hovorí: „z mnohého svojho úpenia, z veľkého svojho zármutku som hovorila až doteraz“. Toto je sloboda, ktorú má Božie dieťa na modlitbe. Môžeš Bohu otvorene hovoriť o tom, čím je naplnené tvoje srdce. Už či je naplnené bolesťou, zármutkom, horkosťou, hnevom, pocitom krivdy. Z plnosti srdca hovoria ústa. Túto slobodu ti Boh dáva na modlitbe. Boh má pochopenie pre každú modlitbu, len nie pre neúprimnú modlitbu.

Tu je modlitba Anny, ktorá je v beznádejnej situácii. Počujeme nielen ako sa modlí, počujeme aj to, za čo sa modlí. Prosí o dieťa, dokonca o syna. Ale o čo vlastne Anne ide? Ide jej o dieťa, len o dieťa? Nie. Anne ide o Božie požehnanie. Ale Božie požehnanie pre ženu Izraelitku znamenalo mať deti. Keď Božie požehnanie znamená mať deti, tak Anna prosí o deti, o syna. Ale úžasné na jej modlitbe je to, že ona prosí o požehnanie a jedným dychom sa tohto požehnania i vzdáva. „Ak my dáš syna, tak Ti ho dám“. Ona nechce dieťa pre seba. Ona chce dieťa – syna, pre Boha. Ona nechce, aby patril jej, ale aby patril Bohu.

I my máme deti. Záleží nám na tom, aby naše deti získali dobré vzdelanie, dobré zamestnanie, neskôr dobré bývanie. Ale tu vidíme, že predovšetkým nám má záležať na tom, aby naše deti boli nielen od Hospodina, ale i pre Hospodina. Sú to naše deti. Ale oveľa dôležitejšie je to, aby boli i Božie deti. Aby v prvom rade nepatrili nám, ale Bohu.

Boh sa k takejto modlitbe prizná. K modlitbe o Jeho požehnanie. Tu sa zatiaľ priznáva ústami kňaza Éliho, ktorý vysloví prorocký sľub: „Chod' v pokoji a Boh Izraelov nech ti dá to, čo si prosila od Neho“ (verš 17). Anna odchádza. Odchádza z miesta modlitby, odchádza z chrámu ako vymenená žena, lebo čítame: „Išla svojou cestou, najedla sa a jej tvár nebola viac smutná“ (verš 18).

Aj my prichádzame do chrámu. Veľakrát ubolení, uplakaní, užialení. Takí, ktorým sa ani ješť nechce. Takí, ktorí prežívajú bezmocnosť a beznádej. Poznáme takéto príchody do chrámu. Ale poznáme aj takéto odchody z chrámu? Odchody, ako odišla Anna? Jej tvár nebola viac smutná. Ako je možné, že ona odchádza ako vymenená žena? Však sa zatiaľ nič nezmenilo. Peninna sa nezmenila. Naďalej zostáva protivná. Naďalej Anne strpčuje život. Ani v Anninom živote sa

nič nezmenilo. Stále je neplodná. Syn ešte nie je na obzore. A predsa sa niečo zmenilo. Anna sa zmenila. Ona zložila svoju bolesť k nohám Hospodina zástupov a z tohto miesta odišla so sľubom o budúcom Božom požehnaní. Má len sľub. Má len slovo kňaza, ale ona sa ho chytí vierou a do jej srdca vstúpi pokoj a nádej. Ona vie jedno: Od tejto chvíle je moja vec v Božích rukách – a to mi stačí.

Čo robí Boh v tomto druhom dejstve Anninej drámy? Keď nazrieme za oponu, tak ho tam zrazu nevidíme. Naozaj? Akú úlohu zohráva Boh v modlitebnom zápase človeka? Aktívnu alebo pasívnu? Opýtajme sa inak. Z ktorej strany vychádza iniciatíva pri modlitbe? Zo strany človeka, či zo strany Boha? Na prvý pohľad sa to zdá byť úplne jednoznačné a jasné. Predsa iniciatíva vychádza zo strany modlitebníka. A Boh je ten, ktorý len odpovedá na ľudskú iniciatívu, na modlitbu. Veď sa pozrite na Annu. Je neplodná. Prežíva veľkú bolesť, ktorá ju vedie k Bohu, na kolená. Ona sa modlí, prosí Boha o vypočutie. A čo robí Boh? V ďalšom dejstve to uvidíme. Odpovedá na jej prosbu. Dá jej to, o čo prosila.

Na prvý pohľad to teda vyzerá tak, že s iniciatívou k modlitbe vychádza Anna a z Božej strany prichádza len odozva na modlitebnú iniciatívu človeka. V skutočnosti je to úplne inak. Iniciatíva nevychádza zo strany človeka, ale zo strany Boha. Áno, Anna bola neplodná. Ale kto zatvoril jej život? No predsa Boh. Áno, Anna prežíva bolesť vo svojej situácii. Ale kto poslal tú bolesť do jej života? Boh. Tým, že uzavrel jej život. Keď vidíme nakoniec Annu na kolenách, jej modlitba je len odozvou na bolesť, ktorú do jej života poslal Boh. Annina modlitba nie je výsledkom jej zbožnej iniciatívy, ale je výsledkom Božej iniciatívy. Boh je iniciátorom tejto modlitby a to tým, že na Annu naložil bolesť, ktorá ju priviedla na kolená. Čiže modlitba človeka je odozvou na Božiu iniciatívu. Nie naopak. Boh nie je ten, ktorý čaká na naše modlitby, aby potom na ne odpovedal. Boh je ten, ktorý nás vedie k modlitbe. Ako to robí? Často tak, ako v prípade Anny. Pošle do nášho života bolesť. Nie preto, aby nás trápil, ale preto, aby nás cez bolesť priviedol na kolená. Naše modlitby sa tak stávajú volaním človeka, ktorý sa dostal pod určitý tlak. Ale ten tlak má pôvod v Bohu. Pozrite sa dozadu na svoj osobný modlitebný život. Či to nie je tak, že väčšinou naše modlitby boli len odozvou na určitú situáciu, ktorú sme prežívali? Už či to bolo niečo ťažké o čo sme prosili, alebo niečo dobré, radostné, čo sme prijali a za čo sme ďakovali? Áno. Modlitba človeka je len ľudská odozva na Božiu iniciatívu. Na to, čo Boh koná v našom živote. Takže je to Boh, ktorý privádza človeka na kolená.

Sme na konci druhého dejstva. Vráťme sa k tomu, čím sme začali. Začali sme tým, že sme si ukázali, čím začína Božie dielo v 1. Samuelovej. Čím začína Božie dielo v živote ženy menom Anna? Začína jej bolesťou. Boh robí našu bezmocnosť a slabosť svojim počiatkom. Kde sme my na konci, tam je On len na začiatku, pretože Boh nemá na čo pri nás nadviazať. Ani na našu silu, ani na náš výkon, ani na našu zbožnosť. On nadväzuje jedine na našu slabosť a bezmocnosť, ktorú vyjadrujeme svojou modlitbou.

Milý brat, milá sestra, vylievaj svoje srdce pred Hospodinom. Zlož svoju bolesť k nohám Hospodina zástupov a čakaj na Jeho riešenie. Odíď z miesta modlitby ako človek, ktorý vie: odteraz je moja vec v Jeho rukách, a to mi stačí. Toto vedomie dáva pokoj, radosť a silu k životu. Potom môžeme i z miesta modlitby, i z chrámu odísť tak, ako odišla Anna. Išla svojou cestou a jej tvár nebola viac smutná.

Poznámka redakcie: Pokračovanie príbehu v článku „Anna v požehnaní“.